

ANTANAS
Šileika

ATSIMINIMAI

Basakojis
bingo
pranešėjas

baltos lankos

Antanas Šileika

Basakojis bingo pranešėjas

atsiminimai

Iš anglų kalbos vertė Vitalijus Šarkovas

baltos lankos

Jaučiu, kaip žemė juda po kojomis*

1988–1989

Stovėdamas prieš pirmakursius žurnalistikos studentus ir garsiai skaitydamas jiems draudimų sąrašą, kuriame išvardijau, kas neleidžiama per mano anglų kalbos paskaitas, akies krašteliu pamačiau pro šalį skrendant kažkokį mažytį spalvotą lankelį. Stabtelėjau ir pažvelgęs žemyn išvydau, kad viena mergina, sėdinti pirmame suole, karposi lakuotus kojų nagus. Žavėdamasis stebėjau, kaip ji nesivaržydama nusikarpė vienos kojos nagus ir perėjo prie kitos. Daugiau niekas klasėje to nepastebėjo, o aš papildžiau savo draudimų sąrašą, įtraukdamas į jį „kojų nagų karpymą“.

Elgesio taisyklės nuolat keitėsi. Merginų iškirptės tapo gilesnės, todėl kai kuri nors iš jų užduodavo man klausimą apie atliekamą pratybų užduotį, stengdavausi žiūrėti į šalį. Dabar koldžas leido studentams valgyti per paskaitas, tačiau vienas kitas ėmė neštis garsiai traškančia polietileno plėvele apvyniotus mišrainės indelius ir padažo ir aptaškėdavo rašomuosius stalus, taigi aš kategoriškai uždraudžiau valgyti per savo paskaitas. Žinučių mobiliaisiais telefonais tuo metu dar niekas nesiųsdavo. Čiulpti saldinių nedraudžiau, išskyrus čiulpinukus, nes studentų burnose krutantys pagaliukai mane blaškėdavo. Tie studentai, kurie praleisdavo testą ir nepateikdavo gydytojo pažymos, gaudavo nulį.

* Aliuzija į Carole King dainą „Jaučiu, kaip žemė juda po kojomis“ (*I Feel the Earth Move Under my Feet*).

Nenorėjau būti tironiškas, bet maniau, kad viskam turi būti ribos. Studentai manė, kad viskas, kas nėra aiškiai uždrausta, yra leidžiama, todėl supažindinau juos su draudimų sąrašu ir papildydavau jį, kai atsitikdavo kas nauja, – pavyzdžiui, kai kas nors imdavo auditorijoje karpytis kojų nagus.

Dėstydamas savo dalyką – gramatiką ir kūrybinį rašymą – stengiausi sekti pono Čipso* pavyzdžiu: griežtai reikalauti tvarkos, bet kalbėti kuo nuotaikingiau ir suprantamiau. Studentai turėjo teisę retkarčiais paprašyti atokvėpio. Jeigu bandant perprasti, kuo skiriasi daiktavardiniai ir prievieksminiai junginiai, jiems perkaisdavo galvos, jų paprašytas padarydavau penkių minučių pertrauką ir papasakodavau, kaip nakvojujau name su vaiduokliais, paleidau raketą su pele arba kaip vos nelikau tuščiomis rankomis, nusibeldęs pas Rozalindą Paket.

Kadangi visu etatu dirbau koledže, papildomai uždarbiau rašydamas straipsnius žurnalams ir rengdamas radijo laidas, be to, turėjau jauną žmoną ir du mažus vaikus, literatūrai laiko beveik nelikdavo, bet aš su tuo susitaikiau – didelei savo nuostabai, ėmiau suprasti, kad man patinka dėstytojo darbas.

Mudu su Snaige iš naujo atradome Vosaga Bičą, kur mes, imigrantų vaikai, pabėgdavome vasarą. Kai devintojo dešimtmečio viduryje patys susilaukėme vaikų, mus vėl ėmė vilioti ten esantis seklus ežeras, be to, tėvai leido mums nemokamai gyventi jų vasarnamiuose ir padėjo rūpintis vaikais. Nors mano jaunystės svajonės apie didžius laimėjimus taip ir liko svajonėmis, supratau, kad būtų nuodėmė skųstis tokiu gyvenimu.

Už dviejų namų nuo mūsų vasarnamio gyveno senas mano pažįstamas Didysis Alas. Besimokydami universitete mudu dažnai

* 1939 metų britų romantinio kino filmo „Sudie, pone Čipsai“ (*Goodbye, Mr. Chips*) herojus, visų mėgstamas nuoširdus mokytojas.

žaisdavome pokerį. Jis buvo viešųjų ryšių specialistas ir karštai domėjosi politika. Pilstydamas šaltą kaip ledas degtinę, jis visada pasakydavo ką nors provokuojančio ar įžvalgaus. Jis rengė didžiulius vakarėlius, kurie išsiliedavo į aplinkines gatves. Kartais, kai vakarotojai pernelyg įsitriukšmaudavo, linksmybes nutraukdavo atvažiuojantys policijos patruliai. Kaip ir dauguma kaimynų paplūdimio miesto etniniame kvartale, Didysis Alas buvo lietuvis.

Vieną dieną, kai mano sūnus atsigulė popietės miego, o Snaigė maitino krūtimi jo jaunesnįjį brolių, Didysis Alas pakvietė mane užsukti. Vos tik pravėriau jo duris, jis pasakė norįs šį tą parodyti ir į vaizdo magnetofoną įdėjo kažkokią kasetę.

Aš iš karto pažinau ekrane pasirodžiusią Vilniaus vietą, nes kelis kartus lankiausi tame mieste kaip turistai susitikti su giminaičiais, su kuriais mus išskyrė karas. Norėdamas nusigauti į Vilnių, turėjau skristi į Vakarus Berlyną, o ten sėsti į traukinį, vykstantį į Šaltojo karo žemes. Rytų Berlyne ginkluoti sargybiniai su tarnybiniais šunimis tikrino, ar kas nors nepasislėpė po vagonų apačia ir ant stogo. Varšuva pro vagono langą atrodė slegiančiai pilka, bet traukiniui dardant toliau į rytus, į Sovietų Sąjungą, kur gyveno mano giminaičiai, vaizdai darėsi dar pilkesni. Man buvo taikoma daugybė apribojimų, išvykti iš sostinės buvo draudžiama, ir net seniai likimo atskirti giminaičiai kalbėjo labai atsargiai.

Vaizdo įrašė, kurį man parodė Didysis Alas, pamačiau kelių šimtų žmonių mitingą, surengtą septyniasdešimtosios Lietuvos nepriklausomybės metinėms paminėti. Negalėjau tuo patikėti. Kaip niekas jų nesuėmė? Per karą Lietuvą okupavę sovietai, nužudę daugybę žmonių ir dešimtis tūkstančių ištremę, pavertė šalį niūria policine valstybe. Rengti mitingus buvo draudžiama, o jeigu jie visgi įvykdavo, jų dalyviai tuoj pat atsidurdavo areštinėje.

Tais laikais žinios sklido lėčiau, tad Amerikos ir Kanados spaudoje šis įvykis nesulaukė didelio dėmesio. Per visą mano gyvenimą, kiek save prisiminiau, pasaulio sankloda nė kiek nepasikeitė. Man niekada net į galvą neatėjo, kad tokie įvykiai kada nors bus įmanomi. Atrodė, kad Šaltasis karas tęsis amžinai, nors pastarąjį dešimtmetį jis tapo šiek tiek nuobodokas ir rūpėjo tik aukšto rango politikams ir Rytų Europos gyventojams. Niekas daugiau dėl jo nekvaršino sau galvos. Mano kartos žmonės rūpinosi juodaodžiais Pietų Afrikoje, Kalifornijos vynuogių rinkėjais ir nerimavo dėl padėties Nikaragvoje. Sovietų Sąjunga tuo metu buvo tarsi nūdienos Šiaurės Korėja, nors anaipol ne tokia groteskiška, nes Michailas Gorbačiovas, su savo minkšta fetrine skrybėle ir lietpalčiu išgarsėjęs kaip Rusijos Frankas Sinatra, ėmėsi ją reformuoti. Jis manė, kad yra daug kelių, kuriais gali žengti komunistai. Tačiau netrukus paaiškėjo, kad visi jie, Gorbačiovo nelaimei, vedė į aklavietę.

Išėjęs iš Didžiojo Alo vasarnamio apsidairiau. Ūksmingas ir malonus kurortinis miestas liko nepakitęs. Netrukus mano sūnūs pabus iš popietės miego ir mes visi trauksime pasimaudyti į Karaliaus Jurgio įlanką (pakaitomis, nes vienas kuris nors turės liūliuoti kūdikį). Nors viskas atrodė taip pat kaip anksčiau, pasaulis visiškai pasikeitė.

Parašiau trumpą laišką Anai Kolinz, tuometinei žurnalo *Saturday Night* redaktorei, siūlydamas nuvykti į Lietuvą ir parašyti straipsnį politikos skilčiai apie tai, kas ten vyksta. Ana atsakė, kad žurnalas negali apmokėti kelionės į užsienį išlaidų, bet pažadėjo užmokėti man už straipsnį ir paprašyti Džordžo Galto leisti man parašyti dar vieną straipsnį kelionių skilčiai, kad atsipirktų išlaidos.

Hamberio koledže semstras dar tik įpusėjo, ir dekanei mano sumanymas išvykti didelio susižavėjimo nesukėlė. Tačiau

radau kitą dėstytoją, kuris sutiko mane pakeisti, ir susitaikiau su mintimi, kad neteksiu atlyginimo už kelias savaites.

*

Lėktuvui artėjant prie Maskvos Šeremetjevo oro uosto, dideli ežerų išmarginti beržynų lopai blankioje spalio pabaigos šviesoje atrodė tarsi scena iš nespalvoto kino filmo. Vyras su aukšta kariška kepure kruopščiai išnagrinėjo mano valiutos deklaraciją, vizą, pasą ir bilietus. Įsistebeilijęs man į veidą, jis paprašė nusiimti akinius, nors pasui aš buvau nusifotografavęs su akiniais. Oro uoste reformų nebuvo justi.

Paskui išėjau į didelę salę – milžinišką, angarą primenančią patalpą, knibždėte knibždančią bobučių, uniformuotų vyrų ir įtartinų tipų odiniais švarkais. Vienas iš pastarųjų priėjo prie manęs ir pasakė esąs mano vairuotojas. Nusistebėjau, kaip jis mane atpažino, bet patikėjau juo. Savo barškančiu automobiliu, nepaisydamas duobių kelyje, jis nuvežė mane į vidaus skrydžių oro uostą.

Tarptautinis oro uostas priminė angarą, o šis panėšėjo į geležinkelio stotį iš filmo „Daktaras Živaga“. Ant grindų tarp savo ryšulių tarsi čigonai miegojo ištisos šeimos. Bilietų kasos buvo apgultos; pasilenkę prie žemai įrengtų langelių keleiviai garsiai ginčijosi su bilietų pardavėjomis akmeniniais veidais. Prie bufeto driekėsi ilga išalkusių keleivių eilė. Tie, kuriems nepritrūkdavo kantrybės laukti, galėdavo nusipirkti stiklinę tirštos grietinės, dvi apdžiūvusias, susiraičiusias riekeles juodos duonos lėkštelėje ir silkės su svogūnais, amžinojo Sovietų Sąjungos užėigų patiekalo, – bufeto meniu turbūt nesikeitė nuo pat Chruščiovo laikų.

Aš praradau orientaciją ir pasiklydau. Klaidžiojau po pilnutėlį laukiamąjį, dairydamasis į įvairius užrašus man nesuprantama

rusų kalba, kol aptikau šviesias medines duris su užrašu „Intourist“, šiurkščiai išpieštu naudojant trafaretą. Visi užsieniečiai Sovietų Sąjungoje keliaudavo per valstybinę kelionių agentūrą „Intourist“. Pravėręs šias duris patekau į nedidelį kušetėmis ir palmių vazonais apstatytą laukiamąjį, primenantį šeštojo dešimtmečio viešbučio vestibulį; prie stalo palei įėjimą sėdėjo angliškai kalbanti registratorė. Laukdamas galėjau išgerti šampano ir paskanauti ikry.

Bet kai atėjo laikas sėsti į lėktuvą, privilegijų nebeturėjau. Kartu su visais kitais keleiviais buvau įlaipintas į autobusą ir nuvežtas tamsaus kilimo ir leidimosi tako link. Čia mums visiems teko apsišarvuoti kantrybe, ir labai ilgam. Galų gale, kaip man atrodė, po ištisos amžinybės, lėktuvo gale atsidarė durys ir mes buvome pakviesti lipti. Vietos parduodant bilietus buvo paskirstytos atsitiktine tvarka, taigi poros ir draugai tuoj pat susėdo kartu, nepaisydami biliete įrašytų vietų. Įsiplieskė ginčai. Galiausiai stiuardėsė – tarsi sargybinė iš moterų gulago – visus apšaukė, ir keleiviai romiai susėdo į vietas kaip maištingi kaliniai, priversti paklusti smurtui. Pilotas įlipo paskutinis, užtrenkė duris ir nuėjo į lėktuvo priekį. Praskleidęs užuolaidą, jis tarsi paprastas vairuotojas įkišo į paleidimo jungiklį raktą ir pasuko jį. Netrukus – be jokių pasiruošimų ir ceremonijų – tarsi keleivinis autobusas lėktuvus nudardėjo kilimo taku ir pakilo. „Aeroflot“ lėktuvai skrydžio metu dažnai kratydavosi tarsi seni kledarai, ir tai man kėlė nerimą. Kai nusileidę Vilniuje pravažiavome pro senus lėktuvus, sustatytus netoli kilimo ir leidimosi tako, – tarp jų buvo ir keletas visiškų lūženų, – supratau, kad nuogaštavau ne be reikalo.

Virš barokinio Vilniaus žemai tvyrančią miglą dar labiau tirštino iš dūmtraukių rūkstantys dūmai. Miestas pasikeitė – ir vizualiai, ir politiškai. 1975 metais, per mano pirmąjį apsilankymą,

septyniolikto amžiaus namai buvo daugiau ar mažiau aptriušę, o įmantrūs devyniolikto amžiaus rūmai atrodė suodini ir niūrūs. Dabar mieste vyko kasinėjimai, remonto ir renovacijos darbai, o istorikai ėmė tyrinėti archyvus ir imti interviu iš buvusių tremtinių, kurie buvo priversti tylėti trisdešimt metų.

O gatvės buvo kupinos veiklos.

*

Vytautas Bogušis, nors dar tik trisdešimtmetis, buvo seno raugo disidentas. Jis kovojo su režimu dar prieš Gorbačiovo atšilimą. Šis liesas, įdubusiais skruostais vyras gyveno senojoje miesto dalyje, namo su vidiniu kiemu pirmame aukšte. Jis pasakė man, kad name daugiau beveik niekas negyvena, išskyrus keletą butų, kuriuose įsikūrę KGB agentai, ir jie klausosi visų jo pokalbių. Aš greitai prisidengiau burną ranka, o jis nusijuokė ir pasakė, kad dėl to neverta jaudintis. Šis be paliovos rūkantis vyras su skrandžio opomis buvo įpratęs būti persekiojamas. Bogušio žmona darbe buvo raginama skirtis su juo, o jo jaunai dukteriai dėl tėvo veiklos mokykloje teko kęsti mokytojų priekabas. Paaiškėjo, kad Bogušis buvo vienas iš organizatorių to pirmojo mitingo, kurio vaizdo įrašą mačiau Didžiojo Alo vasarnamyje.

Labiausiai mane sužavėjo jo tvirta, bekompromisė pozicija. Lietuva buvo okupuota. Okupantų režimas yra neteisėtas. Jo žmonai ir dukrai tenka kentėti, bet tarnaujant tiesai neįmanoma išvengti persekiojimų.

Jis dirbo pagalbiniu darbininku teatre, bet jo tikrasis darbas buvo demaskuoti režimą, nors dabar jam vadovavo populiariusis Gorbačiovas. Žiūrėdamas, kaip jis prisideda dar vieną cigaretę, žavėjaisi jo ryžtu, o pažvelgęs į jo žmoną ir dukterį pamačiau jų veiduose atsispindintį nuovargį ir nuolankumą.

1988–1989 metais Lietuva nubudo ir keitėsi, bet dar toli gražu nebuvo laisva. Užsieniečiams vis dar buvo draudžiama išvykti už sostinės ribų, jeigu jie neturėjo specialaus leidimo, bet mano vietinis vairuotojas nuvežė mane į Šiaulius, už keleto valandų kelio esantį rajono centrą, susitikti su grupe dvasininkų, reikalaujančių reformų. Grįžtant į Vilnių, greitkelyje, kuris tą vakarą buvo tuščias, mus pasivijo automobilis su įjungtomis tolimosiomis šviesomis. Iš pradžių jis važiavo mums įkandin, o paskui susilygino su mumis. Vairuotojas pažiūrėjo į mus, šypsodamasis pamojavo, o paskui staigiai pasuko į mūsų kelio juostą ir ėmė smarkiai stabdyti.

– KGB siunčia mums žinią, – pasakė mano vairuotojas.

Kai tik buvo aišku, kad žinia perduota, automobilis padidino greitį ir nurūko tolyn.

Kaip ir Lenkijoje, Lietuvoje pasipriešinimo centras buvo Katalikų bažnyčia. Kai lankiausi Merkinėje, vienas dvasininkas papasakojo, kaip KGB verbavo jį šnipinėti studentus vietinėje seminarijoje. Toje pačioje seminarijoje aš sutikau tėvą Sigitą Tamkevičių, bažnyčios kronikos*, rašiusios apie žmogaus teisių pažeidimus, redaktorių.

Šalis buvo sujudusi, ir netvirta komunistinė vyriausybė nebesiryžo imtis drastiškų veiksmų.

Mano gida ir draugai buvo Mindaugas ir Saulė Šnipai, menininkų pora. Paaiškėjo, kad jie lankė mokyklą su Algirdo Brazausko, Lietuvos komunistų partijos Centro komiteto pirmojo sekretoriaus, dukra, – Lietuva yra maža šalis, žmonės čia vienaip ar kitaip tarpusavy susiję. Užteko keleto skambučių, ir kitą dieną aš jau ėjau blausiai apšviestais Centro komiteto būstinės

* Žurnalas *Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika*, kuris buvo leidžiamas pagrindžio sąlygomis 1972–1989 metais.

koridoriais į Algirdo Brazausko kabinetą. Keletas valdininkų, iškišę galvas pro savo kabinetų duris, nulydėjo mane žvilgsniais.

Aš buvau pirmas Vakarų reporteris, kuriam buvo leista imti interviu iš Algirdo Brazausko, tiesaus, tvirto ir patrauklaus vyro, atrodančio taip, tarytum būtų nužengęs iš socialistinio realizmo filmų apie traktoristus. Skirtingai nuo senų laikų pareigūnų, jis atrodė protingas ir atviras, kalbėjo dalykiškai, pritardamas Gorbaciovui ir reformoms, sakė, kad reikia elgtis atsargiai ir gerbti sovietų konstituciją. Nors Brazauskas vadovavo Centro komitetui, kuris prisidėjo persekiojant tokius disidentus kaip Vytautas Bogušis, jis buvo naujas žmogus, modernus politikas.

Nežinau, kaip būčiau išsivertęs be Mindaugo pagalbos. Aš buvau prastas fotografas, todėl dariau šimtus nuotraukų, tikėdamasis, kad bent kelios bus tinkamos publikuoti *Saturday Night*. Kai mano kameros lęšis sušalo paspaudus ankstyvam šalčiui, jis patarė man laikyti fotoaparataž po paltu, prie kūno, ir išsitraukti jį tik prireikus fotografuoti.

Man buvo smalsu išbandyti režimo liberalumą, taigi, nors buvo šalta, paprašiau Mindaugą nuvesti mane į lauko prekyvietę. Bevaikštinėdami palei maisto prekystalius, priėjome vietą, kurioje prekiautojas gruzinas, be apelsinų, ant stalo buvo pasistatęs butelį armėniško konjako ir siūlė jį už šešis rublius. Paprašiau Mindaugo, kuris mokėjo rusų kalbą, paklausti gruzino, ar jis priims amerikietiškus dolerius ir jei taip – kiek nori už tą butelį.

Gruzinas atsakė parduosiąs konjaką už du dolerius, ir tuo metu tokia kaina buvo visai reali, nes juodojoje rinkoje doleris kainavo tris kartus brangiau negu oficialiose keitimo vietose. Man padavus du banknotus, gruzinas netikėtai pakėlė ranką ir pamojo kažkokiam vyrui, dėvinčiam uniforma su žalvarinėmis sagomis ir aukšta kepure. Tai patraukė minios dėmesį, ir aplink mus ėmė rinktis žmonės. Aš išsigandau – ar tik nebūsiu pakliuvęs

į bėdą? Galbūt viešai pirkdamas juodojoje rinkoje konjaką aš peržengiau besiplėtojančios reformos ribas?

Uniformuotasis vyras priėjo prie mūsų ir ėmė kažką kalbėtis su gruzinu. Minia aplink mus vis augo.

– Apie ką juodu kalbasi? – paklausiau Mindaugo.

– Gruzinas nori įsitikinti, ar doleriai tikri.

Uniformuotasis patrynė vieną banknotą ir pakėlė jį prieš šviesą. Pasijutau tarsi atsidūręs cirko arenoje – pažiūrėti spektaklio susirinko daugybė žmonių. Tada vyriškis padarė tą patį su antru banknotu ir kažką pasakė gruzinui.

– Jis sako, kad šis doleris yra padirbtas.

Turgaus minia ėmė švilpti, tarytum pagavus vagį.

Velnius, reikia kuo greičiau iš čia sprukti, pamaniau. Paprasčiau gruzino gražinti man dolerius, bet jis tik norėjo, kad pakeisčiau „padirbtąjį“ banknotą kitu; antras mano banknotas jiems atrodė tikras. Gruzinas padavė man konjako butelį, ir mes ėmėm skintis kelią per minią išėjimo link.

Su palengvėjimu grįžę į Mindaugo butą, atkimšome butelį, norėdami atšvęsti sėkmingą išsigelbėjimą.

– Kas buvo tas uniformuotas vyras? Policininkas? – paklausiau aš.

– Ne, ne policininkas. Jis traukinio palydovas. Gruzinas laikė jį patyrusiu žmogumi, mačiusiu pasaulio, taigi paklausė jo nuomonės.

– Kodėl?

– Jis manė, kad tu gali bandyti jį apgauti.

Du doleriai man atrodė juokingai maža suma. Kurių galų būčiau varginęsis ką nors apgaudinėti dėl skatikų?

Mes gurkštelėjome konjako, ir iš Mindaugo grimasos supratau, kad jis sukrestas ne mažiau negu aš. Butelyje buvo ne konjakas, o kažkoks neaiškus spiritinis gėralas, dažytas arbata.

Pasirodo, gruzinas baiminosi, kad mes neapgautume jo anksčiau, negu jis galės apgauti mus, pakišdamas suklastotą gėrimą.

*

Grįžęs į Torontą, parašiau straipsnius žurnalui, o paskui vėl nuvykau į Lietuvą rinkti medžiagos laidai „CBC Radio“ ir straipsniui *Reader's Digest* žurnalui (anksčiau šį žurnalą laikiau nerimtu, bet dabar, kai gavau užsakymą, mano nuomonė pasikeitė). Aš visada su savimi nešiodavausi pasą tam atvejui, jei turėčiau netikėtai išvykti, ir tapau savotišku Danielio Švarco ir Lindeno Makintairo, CBC televizijos laidos „The Journal“ vedėjų, tarpininku – teikiau jiems bendro pobūdžio informaciją, rasdavau reikalingus žmones arba skambindavau nepatikimomis telefono linijomis į Lietuvą.

Jaunuolis, kuris nekeitė savo imigrantų tėvų „Alaus stantinės“ polkos, užaugęs tapo ponu *Lithuania*, Kanados radijo ir televizijos laidų ekspertu, šalies, į kurią daugiau kaip keturiasdešimt metų niekas nekreipė jokio dėmesio, žinovu.

*

Nors Sovietų Sąjungoje buvo neramumų, mano dienos Hamberio koledže tekėjo ramiai tarsi juodaodžių apdainuotieji Misisipės vandenys*, ir tik retkarčiais per paskaitas nutikdavo kas nors neįprasta.

Vieną vėlyvą žiemos popietę, kai dienos pamaina beveik pasibaigė ir koridoriai ištuštėjo prieš prasidedant vakarinei

* Aliuzija į populiarią miuziklo „Pramoginis laivas“ (*Show Boat*) dainą „Senio upė“ (*Ol' Man River*), kurioje afroamerikiečių gyvenimo vargai ir sunkumai sugretinami su Misisipės upės tėkme.

pamainai, vienas iš studentų paskaitai pasibaigus paprašė manęs pasilikti, sakydamas norįs pasikalbėti. Jis pasakė labai nerimaujįs dėl to, ar nėra gavęs blogų pažymių. Aš pažiūrėjau į savo pažymių žurnalą ir pasakiau, kad jis praleido vieną testą ir todėl iš jo gavo nulį.

Jis pasakė man turįs gerą pasiteisinimą.

– Nagi, rėžk, – pasakiau, būdamas tikras, kad tokių pasiteisinimų esu girdėjęs šimtus kartų.

Jis ištiesė man kažkokį popieriaus lapą. Paėmęs jį pamatčiau, kad tai policijos raštas. Pasirodo, vaikinai praleido testą todėl, kad tuo metu buvo sulaikytas ir jam pateiktas kaltinimas pasikėsinimu nužudyti.

Tai buvo geriausias mano girdėtas pasiteisinimas. Aš leidau tam vaikinui laikyti testą vėliau. Paskui jo advokatas dažnai skambindavo prašydamas gauti namų darbus iš paskaitų, kurias jis praleido dalyvaudamas teismo posėdžiuose.